

องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศ
การศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Components of Collaborative Networking for
the Development of Effective Educational Supervision
under the Primary Education Service Area Office Northeast

รัชฎาภรณ์ โพธิ์สว่าง^{1*} อภิสิทธิ์ สมศรีสุข² และทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์²
Rachadaporn Posawang^{1*}, Apisit Somsrisuk² and Subhiran Chantharak²

¹ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ 38000

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร 47000

¹ Education Supervisor, Bueng Kan Primary Educational Service Area Office Bueng Kan Province, 38000, Thailand

² Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University Sakon Nakhon, 47000, Thailand

* Corresponding author, E-mail: rachadaporn998@gmail.com

(Received: March 13, 2023; Revised: August 5, 2023; Accepted: August 21, 2023)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิจัยและนักวิชาการ จำนวน 10 เรื่อง ขั้นตอนที่ 2 ยืนยันองค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่าองค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงาน 2) การมีทักษะภาวะผู้นำ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 5) การปฏิบัติงานของเครือข่าย 6) การติดตามการประเมินผล

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือ การนิเทศการศึกษา ประสิทธิภาพ

Abstract

This research objective was to study creation element of collaborative networking to develop effective educational supervision under the Office of Primary Educational Service Area in the Northeastern part of Thailand. This research was divided into 2 steps. In Step 1, to study the elements, 10 related documents and research studies were examined. In Step 2, the elements were verified by 5 experts. The research findings revealed that the elements for creating the collaborative networking to develop the effective educational supervision under the Office of Primary Educational Service Area in the Northeastern part of Thailand consisted of the following 6 elements: 1) work participation, 2) leadership skills, 3) objective determination, 4) network member development, 5) network operation, and 6) following and evaluation.

Keywords: Networking, Collaboration, Educational Supervision, Effectiveness

บทนำ

สืบเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [1] ได้กำหนดนโยบาย “การศึกษาวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม บริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้พื้นที่เป็นฐานและใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อน และเพิ่มประสิทธิภาพ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการคุณภาพ 3 ส่วน คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบายนี้ไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ศึกษานิเทศก์ จึงเป็นบุคลากรหลัก ในการ กำหนดแนวทาง วิธีการนิเทศ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มีความสำคัญต่อการพัฒนาการนิเทศการศึกษา ดังที่สุดา มงคลสิทธิ์ [2] ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดชลบุรี การวิจัยพบว่า กลยุทธ์ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการเครือข่าย 2) การประสานแสวงหาผู้ร่วมพัฒนาเครือข่าย 3) การตระหนักถึงความจำเป็นของเครือข่าย 4) การสร้างพันธสัญญาร่วมกัน 5) การติดตามผลพัฒนาการปฏิบัติงานของเครือข่าย และ 6) การธำรงรักษา สร้างความต่อเนื่องของเครือข่าย สอดคล้องกับวาลิกา อัครนิตย์ [3] ได้ศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า 1.องค์ประกอบกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดสมาชิกเครือข่าย 2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการมีทักษะภาวะผู้นำ 5) ด้านการประสานงานของเครือข่าย 6) ด้านการติดตาม ประเมินผล 7) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 8) ด้านทรัพยากรท้องถิ่น 9) ด้านนโยบายทางการศึกษา และ 10) ด้านเทคโนโลยี

สภาพการนิเทศการศึกษาของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในปัจจุบัน จากรายงานผลการนิเทศของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า การนิเทศการศึกษายังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ อาทิ จำนวนศึกษานิเทศก์ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาไม่เพียงพอ มีการโอนย้ายไปสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด การเกษียณอายุราชการ การบรรจุแต่งตั้งศึกษานิเทศก์ใหม่ไม่ครบตามกรอบ อัตรากำลัง ศึกษานิเทศก์ในหลายเขตพื้นที่การศึกษายังมีประสบการณ์ในการนิเทศน้อย และขาดแนวทางในการดำเนินการนิเทศ อย่างหลากหลายรูปแบบ [4] ฉะนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวคลอบคลุมในการนิเทศการศึกษา การพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา ผ่านการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะสำเร็จได้ผลดีเพียงไรขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ ในการทำงานร่วมกับครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ คือ “ผู้ทำหน้าที่ นิเทศ แนะนำ ชี้แนะ กระตุ้น ให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนักและมีทักษะในการบริหารจัดการ และ

จัดการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์จึงต้องมีสมรรถนะในเชิงวิชาการเป็นอย่างดี มีความรู้ มีทักษะประสบการณ์ และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแนวทางสำคัญที่จะนำมาใช้ในการพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนางานของศึกษานิเทศก์ อันจะส่งผลไปสู่การพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ โดยการศึกษาเอกสารเพื่อทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ประกอบ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และนักวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากเอกสาร จำนวน 10 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ดังนี้ อาทร สองรักข [5] อภิชัย กรมเมือง [6] พิสิฐ เทพไกรวัล [7] พชรินทร์ จันทาพูน [8] ธีระชัย ช่างบุญศรี [9] เกสรี ลัดเลี้ยว [10] สมใจ คันทะเสน [11] สุธรรม ธรรมทัตตานนท์ [12] วาฬิกา อัครนิทย์ [3] และสุดา มงคลสิทธิ์ [2] การสังเคราะห์ องค์ประกอบ โดยการแจกแจงความถี่จากแหล่งข้อมูล และสรุปผลโดยใช้เกณฑ์ค่าความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 60 ของความถี่ทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 ยืนยันองค์ประกอบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการและการบริหารการศึกษา มีคุณวุฒิ ทางด้านการศึกษาในระดับปริญญาเอกประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การสร้างแบบสรุป และการยืนยันองค์ประกอบ

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เอกสารของนักการศึกษาหลายท่าน สังเคราะห์องค์ประกอบโดยแสดง ในรูปความถี่ และเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป ซึ่งเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 60 ของความถี่ ทั้งหมดจากองค์ประกอบ จำนวน 22 องค์ประกอบ มาจัดทำเป็นองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตารางที่ 1

Table 1 Synthesis of component for collaborative network for the development of educational supervision effective.

Educator	Component											Frequency	Percentage
		Arthorn Songrak (2010)	Apichai KromMuang (2010)	Pisit Thepkraiwan (2011)	Patcharin Chanthapoon (2012)	Teerachai Chuangboonsri (2013)	Kesari Ladlia (2014)	Somjai Kanthasen (2016)	Sutham Thammathasanant (2019)	Walika Akaranit (2019)	Suda Mongkolsit (2019)		
	1. network member designation	✓	✓		✓				✓	✓		4	40
	2. setting objectives	✓	✓		✓	✓	✓			✓		6	60
	3. shared vision					✓	✓					2	20
	4. Participation in the Operations	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓		7	70
	5. connection/communication and interaction	✓			✓		✓		✓			4	40
	6. joint management of benefits	✓			✓		✓					3	30
	7. Follow up Evaluate	✓	✓			✓	✓	✓		✓		6	60
	8. building cooperation among network members						✓					1	10
	9. leadership skills		✓	✓		✓	✓		✓	✓		6	60
	10. Network coordination/role	✓	✓				✓			✓		4	40
	11. job improvement			✓		✓	✓					3	30

Table 1 Synthesis of component for collaborative network for the development of educational supervision effective. (continue)

Educator	Component											Frequency	Percentage
		Arthorn Songrak (2010)	Apichai KromMuang (2010)	Pisit Thepkraiwan (2011)	Patcharin Chanthapoon (2012)	Teerachai Chuangboonsri (2013)	Kesari Ladlia (2014)	Somjai Kanthasen (2016)	Sutham Thammathasanant (2019)	Walika Akaranit (2019)	Suda Mongkolsit (2019)		
	12. network member development	✓		✓		✓	✓	✓			✓	6	60
	13. network operations	✓		✓		✓	✓	✓			✓	6	60
	14. Management/Planning						✓					2	20
	15. educational policy	✓								✓	✓	2	20
	16. technology							✓		✓		2	20
	17. local resources									✓		1	10
	18. corporate culture									✓		1	10
	19. corporate atmosphere							✓				1	10
	20. Network structure/principles	✓									✓	2	20
	21. the process of reinforcing each other.										✓	1	10
	22. Characteristics of a good network leader.										✓	1	10

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่า จาก 22 องค์ประกอบ ผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบที่นักการศึกษาแสดงความคิดเห็นตรงกัน และมีความถี่สูง คิดเป็นร้อยละ 60 มากำหนดเป็นองค์ประกอบหลัก ได้องค์ประกอบหลักจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 2) การมีทักษะภาวะผู้นำ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ 4) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 5) การปฏิบัติงานของเครือข่าย 6) การติดตามการประเมินผล จากนั้นนำ 6 องค์ประกอบหลักมากำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวบ่งชี้ แล้วยืนยันองค์ประกอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

Table 2 Synthesis of component of the development cooperation network effective educational supervision

Component	Operational Eefinition	Indicator
1) Participation in the Operations	that personnel have performed or provided support for resources to achieve the implementation of corporate standards.	1. There is an exchange of knowledge among network members through activities such as seminars. 2. There is an exchange of knowledge, it may be formal or informal. 3. There is an exchange of knowledge resulting in the development of network operations. 4. There is communication in the network to achieve the same understanding. able to coordinate according to the desired objectives. 5. There is a two-way communication (Two-way Communication) both inside and outside the network. 6. Communication is consistent, fast and uses appropriate communication channels. 7. The results of the results are publicized network operations.
2) leadership skills	The process of influencing the behavior of others aims to achieve the organization’s goals.	1. Know how to solve problems. 2. Be a good listener. 3. Dare to decide. 4. Be honest. 5. Well organized.
3) setting objectives	Determining the desired destination for the successful operation of the organization.	1. The network has a common objective. 2. The objectives are clear and practical. 3. The specified objectives cause joint academic results.

Table 2 Synthesis of component of the development cooperation network effective educational supervision (continue)

Component	Operational Eefinition	Indicator
3) setting objectives	Determining the desired destination for the successful operation of the organization.	4. Objectives are important for school participation. 5. The network has an action plan that is consistent with the specified objectives.
4) Development of network members	Encouraging members to develop causes change. go in a better way, prosper.	1. There is a plan to develop members of the network. 2. Factors are determined. for use in member development planning. 3. The network has a plan. Organize meetings for school administrators and those involved. 4. The network has a plan of action that is consistent with the objectives of the network. 5. The network has assigned a person responsible for the implementation of the plan and has budget management to support the implementation of the plan.
5) Network Operations	It is a process of operating in form of a social relationship has no boundaries between members of the network.	1. The network provides opportunities for all external agencies. Participate in network operations 2. The network allows members of the network to express their views on the operation of the network. 3. The network uses shared technology in the network. 4. The network provides an atmosphere of participation in the work. 5. The network provides guidelines for maintaining the network. 6. The network has a mutual long-term interaction with the network. 7. Maintain good relations among network members.

จากตาราง 2 การสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่าจากองค์ประกอบหลัก จำนวน 6 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ 2) การมีทักษะภาวะผู้นำประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 4) การพัฒนาสมาชิกเครือข่ายประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 5) การปฏิบัติงานของเครือข่ายประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ และ 6) การติดตามการประเมินผลประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้

Table 3 Confirmation of the component a collaborative network for the development of effective educational supervision by 5 experts

	(\bar{X})	S.D.	interpret
1) Participation in the Operations	4.74	0.25	Highest
2) Leadership skills	4.68	0.22	Highest
3) Setting objectives	4.56	0.38	Highest
4) Development of network members	4.56	0.51	Highest
5) Network Operations	4.69	0.45	Highest
6) Evaluation follow-up	4.46	0.51	High
total	4.61	0.31	Highest

จากตาราง 3 การยืนยันองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่า ความเหมาะสมขององค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษา ที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (\bar{X} =4.74) การปฏิบัติงานของเครือข่าย (\bar{X} =4.69) การมีทักษะภาวะผู้นำ (\bar{X} =4.68) การกำหนดวัตถุประสงค์ (\bar{X} =4.56) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย (\bar{X} =4.56) และการติดตามการประเมินผล (\bar{X} =4.46)

สรุปผล

การศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษา ที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในครั้งนี้ ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม จำนวน 5 คน และยืนยันองค์ประกอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่มีความสอดคล้องกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านที่ 1) การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.74) อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านที่ 2) การมีทักษะภาวะผู้นำ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.68) อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านที่ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.56) อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านที่ 4) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.56) อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านที่ 5) การปฏิบัติงานของเครือข่าย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.69) อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบด้านที่ 6) การติดตามการประเมินผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.46) อยู่ในระดับมากที่สุด

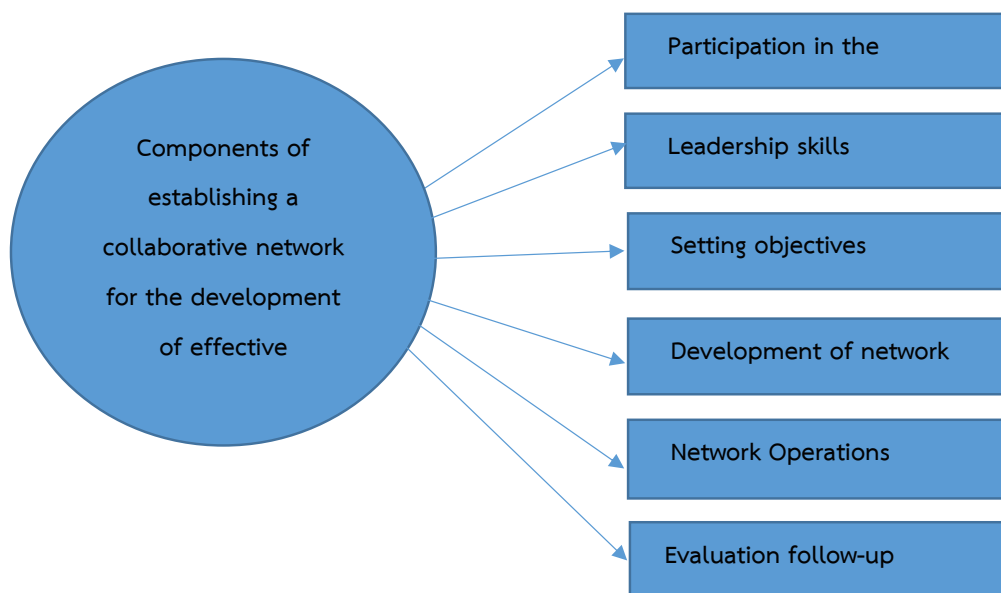

Figure 1 Components of collaborative network for the development of effective educational supervision.

การอภิปรายผล

องค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านที่ 1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ คือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกเครือข่ายผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประชุม สัมมนา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางดำเนินการทำงานหรือไม่เป็นทางการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดการพัฒนากิจการดำเนินงานของเครือข่าย มีการติดต่อสื่อสารกันในเครือข่ายเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน สามารถประสานงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการมีการติดต่อสื่อสาร เป็นแบบสองทาง (Two-way Communication) ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย การสื่อสารมีความสม่ำเสมอรวดเร็วและใช้ช่องทางใน

การสื่อสารที่เหมาะสม มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน ของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.74) องค์ประกอบด้านที่ 2) การมีทักษะภาวะผู้นำ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ คือ รู้จักการแก้ปัญหา เป็นนักฟังที่ดี กล้าตัดสินใจ มีความซื่อสัตย์ มีการจัดการที่ดี มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.68) องค์ประกอบด้านที่ 3) การกำหนดวัตถุประสงค์ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ คือ เครือข่ายมีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน วัตถุประสงค์มีความชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ วัตถุประสงค์ที่กำหนด ทำให้เกิดผลในทางวิชาการร่วมกัน วัตถุประสงค์ มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา เครือข่ายมีแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.56) องค์ประกอบด้านที่ 4) การพัฒนาสมาชิกเครือข่าย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ คือ มีการกำหนดแผนการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย มีการกำหนดปัจจัยเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาสมาชิก เครือข่ายมีการกำหนดแผนงาน จัดประชุมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้อง เครือข่ายมีการจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของเครือข่าย เครือข่ายมีการ กำหนดผู้รับผิดชอบ ในการดำเนินการตามแผนและมีการบริหารงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินการ ตามแผน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.56) องค์ประกอบด้านที่ 5) การปฏิบัติงานของเครือข่าย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ คือ เครือข่ายเปิดโอกาสให้ ทุกหน่วยงานภายนอก มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่าย เครือข่ายมีการให้สมาชิกในเครือข่ายแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานของเครือข่าย เครือข่ายมีการใช้ เทคโนโลยีร่วมกัน ในเครือข่าย เครือข่ายมีการจัดบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานเครือข่ายจัดให้มี แนวทางในการดำรงรักษาเครือข่ายไว้ เครือข่ายมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายในระยะยาวร่วมกัน มีการ รักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกเครือข่าย การกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจให้กับสมาชิกเครือข่าย เครือข่าย จัดให้มีการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ เครือข่ายจัดให้มีการให้ความช่วยเหลือ และช่วยแก้ไข ปัญหาสมาชิกเครือข่าย เครือข่ายจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลของเครือข่ายการศึกษามาใช้ในการบริหารเครือข่าย เครือข่ายจัดให้มีการสร้างข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสมาชิก และเครือข่าย เครือข่ายกำหนดมาตรฐานการ ปฏิบัติงานให้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.69) และองค์ประกอบด้านที่ 6) การติดตามการประเมินผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 13 ตัวบ่งชี้ คือ เครือข่ายมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผลให้ ชัดเจน เครือข่ายมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่ายอย่างชัดเจน เครือข่ายมี การกำหนดรูปแบบ และลักษณะงานที่จะติดตามและประเมินให้ชัดเจน เครือข่ายมีการกำหนดวิธีการประเมิน ที่ชัดเจน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีการใช้ข้อมูลทางสถิติประกอบการรายงานผลการปฏิบัติงานนำผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ที่กำหนดไว้ นำผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับมาตรฐาน อย่างเป็นระบบ มีมาตรฐาน มีการรับฟังการสะท้อน ผลการปฏิบัติงาน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ มีการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน มีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานตามแผนมาปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.46) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสิฐ เทพไกรวัล [7] ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบ เครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก การวิจัยพบว่า องค์ประกอบ ของเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย 2) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) ของเครือข่าย 3) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 4) เทคนิค/วิธีการพัฒนา สมาชิกเครือข่าย 5) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่าย

และการสะท้อนผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสิกา อัครนิตย์ [3] ได้ศึกษา เรื่องกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า องค์ประกอบกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดสมาชิกเครือข่าย 2) ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการมีทักษะภาวะผู้นำ 5) ด้านการประสานงานของเครือข่าย 6) ด้านการติดตามประเมินผล 7) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 8) ด้านทรัพยากรท้องถิ่น 9) ด้านนโยบายทางการศึกษา และ 10) ด้านเทคโนโลยี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุดา มงคลสิทธิ์ [2] ได้ศึกษา เรื่องกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี พบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของเครือข่าย 2) ภาระหน้าที่ในการพัฒนาการจัดการศึกษา 3) แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยการศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปพัฒนางานด้านการวางแผนการพัฒนาการวิจัยมาเสนอแนะให้เป็นรูปธรรม

1.2 ผลจากการวิจัยการศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปพัฒนาการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากร ทางการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ผลจากการวิจัยการศึกษาองค์ประกอบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปพัฒนางานด้านการประเมินผลการพัฒนาการนิเทศการศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของบุคลากรในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาการนิเทศการศึกษา

2.2 ควรศึกษานวัตกรรมที่ส่งเสริมให้การพัฒนาการนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จ

2.3 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

Reference

- [1] Ministry of Education. (2003). *National Education Act 1999 and Its Amendment (2nd edition)* 2002. Ministry of Education.
- [2] Ladlia, K. (2014). *Development of an Educational Management Network that Promotes the Quality of Child Development Centers under Local Administrative Organizations in the Three Southern Border Provinces*. Doctor of Philosophy Thesis. Dhurakij Pundit University.

- [3] Chuangboonsri, T. (2015). *Development of the Model for the Management of Academic Cooperation Networks in Regional Science Schools*. Doctoral Education Thesis. Naresuan University.
- [4] Chantapoon, P. (2012). *Strategic Development of Collaborative Network Management for Small School Development*. Doctor of Education Thesis. Chulalongkorn University.
- [5] Thepkraiwan, P. (2011). *Development of Collaborative Network Model for Educational Management Quality in Chulalongkorn University. Small Elementary School*. Doctor of Philosophy Thesis. Khon Kaen University.
- [6] Akaranit, W. (2019). *Strategies for Building a Collaborative Network for School Development in the District Office. Bueng Kan Primary Education Area*. Doctor of Education Thesis. Sakon Nakhon Rajabhat University.
- [7] Kanthasen, S. (2016). *Management Strategies for Effectiveness of Public Works and Transport Department, Khammouane Subdistrict*. Doctor of Education Thesis. Sakon Nakhon Rajabhat University.
- [8] Office of the Basic Education Commission. (2011). *Development of Education in High Mountain and Wilderness Areas*. Bureau of Basic Education Policy and Planning.
- [9] Mongkolsit, S. (2019). Strategies for Building a Cooperation Network to Develop Education Management in Private Schools in Chonburi Province. *Mahachulanakhonthas Journal*, 6(19). 5843-5859.
- [10] Thammathasanant, S. (2019). Management Strategies for Collaborative Network Management for Small School Development. Under the Office of the Basic Education Commission. *Journal of Education Science*, 30(3). 199-214.
- [11] Supervisor Education Unit. (2021). *Guidelines for Proactive Educational Management Supervision*. Office of the Basic Education Commission.
- [12] Grommueng, A. (2010). Small School Network Management Model for Educational Quality Improvement, Ubon Ratchathani Educational Service Area Office, Region 1. *Journal of Educational Administration. Burapha University*, 5(1). 89-100.
- [13] Songrak, A. (2010). *Guidelines for Building a Network of Administrative Technicians in Sub-district Administrative Organizations in the Areas of Sikao District and Wang Wiset District, Trang Province*. Master of Public Administration Independent Study. Khon Kaen University.